

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v

Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vracajo. Inserati. Enostopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin večkrat po dogovoru.

96. številka.

V Ljubljani, v sredo, dne 4. decembra 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Jurčičev trg št. 3/1.

Sodrug in somišljeniki!

„Rdeči Prapor“ je začel izhajati od 15. oktobra t. l. naprej dvakrat na teden.

Izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrske kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Delavski žepni koledar za leto 1908

Izide začetkom decembra.

Cena 80 vin., po pošti 10 vin. več.

Pri manjših naročilih se pošilja denar naprej, drugače se izvrši naročilo po povzetju.

Naroča se pri upravništvu „Rdečega Prapora“, kamor se pošilja tudi denar.

Upravništvo.

Ko se dela mrak...

Temno je sedaj v avstrijski državi, kar črno pa je na Slovenskem. Toda klerikalizem ne razširja svojih perut samo pri nas. Na stolu rimskega škofa sedi mož, ki ne mara nič uljudne konci-

liantnosti, nič previdnih kompromisov. Pij X. ne priznava pravice koledarja; zanj je samo srednji vek opravičen in vse, kar je v nasprotju z dobo absolutne rimske nadvlade in svete inkvizicije, je vredno, da pogine. Pij X. živi v Vatikanu, kakor da bi bil Vatikan ves svet in njegovi merodajni svetovalci so tisti kardinali, ki ne priznajo v življenju nobenega drugega zakona, kakor dogme katoliške cerkve.

Rim se vede tako, kakor da bi se pripravljala na novo protireformacijo. Novi syllabus, papeževa enciklika, ves boj proti modernizmu, izobčevanje samostojno mislečih katoličanov — vse sama znamenja, da se rimski klerikalizem noče samo braniti, temveč da je pripravljen za naskok.

Tla, na katerih napredujejo njegove prve čete, so pa v Italiji, v Nemčiji in — seveda — v Avstriji; nikjer ne tako smelo, tako predrzno in ošabno, kakor v Avstriji. Katoliški shod na Dunaju potrjuje to pač dovolj krepko.

Dejstvo je nevtajivo. Vprašanje je pa, ali zadostuje akademično zatrditi, da je tako in sprejeti nekoliko protestov, ki ostanejo na papirju, ali pa je potreben zoper aroganco klerikalizma res boj z vsemi silami in na vsakem polju.

Čudno so se zasukale razmere pri nas. Bil je na Slovenskem čas — in ni še davno, da je bilo tako, — ko se ni poznalo zlasti na Kranjskem drugega nasprotja, kakor klerikalizem in protiklerikalizem. Nobenega globokejšega političnega umevanja ni bilo; važna socialna vprašanja, ki pretresajo ves svet, so bila pri nas neznana; gospodarske reči so veljale za postranske; kulturne zadeve so ležale neopažene v kotih. Ampak viharno so šumeli po deželi klerikalni in protiklerikalni kliki, vse politično strankarstvo je bilo zgrajeno na tem nasprotju, v državni, v deželni, v občinski politiki je odločevalo samo to nasprotje.

Naenkrat je drugače. Boj proti klerikalizmu je potisnjen v ozadje, volilni svobodomiselní poli-

tičarji razglašajo novi nauk, da klerikalizem ni nevaren slovenskemu narodu, priznavajo »krščansko« podlago in se politično družijo z najreakcionarnejšimi klerikalci.

Morda s tem samo popravlja nekdanjo napako? — Mogoče, da je bil boj zoper klerikalizem umetno provociran in da klerikalizem res ni nevaren slovenskemu narodu? — Če bi bilo tako, bi bilo zelo čudno, da je prišlo to izpoznanje tako nenadoma. Kajti še ob času državnozborskih volitev je bilo splošno mnenje vse drugačno; in volitve so bile vendar šele maja meseca.

Toda tukaj se ne more govoriti o čudežnem izpoznanju, temveč le o resnici, da se je nevarnost za ves naš mali narod neznansko povečala. Kajti v klerikalizmu tiči za Slovence ogromna nevarnost. Tega se ne more povedati dovolj glasno, tega se ne more ponavljati dovolj često.

Klerikalizem in kultura, klerikalizem in socialna blaginja, klerikalizem in svoboda — to so živa nasprotja.

Bili so dobrijani, ki so mislili, da se katoliška cerkev lahko modernizira in pobota z znanostjo, tako da bi znanost pod zaščito cerkve in pospeševana od nje, lahko rodila še več zlahtnih in kristnih sadov človeštvu. Pij X. je razdril vsako upanje v tem oziru. Kakor ljubljanski škof Bonaventura, pravi tudi rimski Sarto: Znanost ni nikjer v nasprotju s svetim pismom; če pa je, tedaj ni znanost. In s to besedo je zavrgel vso resnično znanost, ki nasprotuje s svojimi dokazanimi resnicami na vsaki strani lepim, umetniško - vzornim legendam biblije.

A kaj bo iz slovenskega naroda brez kulture? Malo nas je, slabotni smo; človeštvu res ni nič ležeče na našem obstanku, če mu ne moremo dati ničesar. Ves svet hiti naprej, izpopolnjuje svojo kulturo, da oko kar strmi. A če zadene človeštvo ob Slovence, se mu izpotakne

PODLISTEK.

Nevarni socializem.

(Dalje.)

Neenakost v sedanjí družbi je dvojna: Prva je prirodna, druga pa socialna, pravzaprav gospodarska. Zato ne zadostuje, govoriti enostavno o neenakosti ljudi, kajti gospodarska neenakost lahko izbrise posledice prirodne in lahko popolnoma preukucne razmere, ki jih ustvarja samo prirodna neenakost. Vse dobre lastnosti, ki jih imajo ljudje od rojstva, so v kapitalistični družbi za njih lastnika neplodne in brez vrednosti, če nima ene, ki edina velja v sedanjih razmerah: Če nima daru pridobiti si bogastva. Kapitalizem priznava samo spekulativnem kupčijskemu duhu veljavo. Učenjak, iznajditelj, umetnik, ki nima sposobnosti, da bi napravil s svojo učenostjo, s svojimi iznajdbami, s svojo umetnostjo dobre kupčije, ki ne zna delati reklame zase, ki se ne zna pehati v ospredje, ki nima tiste brezobzirnosti, da bi poteptal druge in čez njih trupla prišel do svojega cilja, lahko strada v podstrešni sobici ob svoji znanosti in umetnosti. Priroda mu je dala sicer večje zmožnosti, kakor drugim, ampak družabne razmere uničijo to njegovo prednost in ga potlačijo globoko pod one, ki nimajo nobenega njegovega daru, ki pa znajo delati denar »iz nič« in ki znajo morda njegove velike moči porabiti za svoj veliki dobiček.

Največji sovražnik prirodne neenakosti je gospodarski red, ki postavlja že ob rojstvu ljudi v neenake lastninske razmere. Ta red žene liberalni

nauk o svobodnem razvoju vsake moči naravnost v absurdnost, ker oklepa vse moči v službo kapitala in daje svobodo ukrepov le lastniku kapitala.

Vzemimo primer:

Dvoje ljudi pride na svet, Tone in Tine. Neenaka sta. Priroda je dala Tonetu veliko duševno moč, telesno lepoto in sposobnost velikega notranjega razvoja, povrh pa mehko srce. Vse to je odrekla Tinetu; dala mu je majhno porcijo duha, fizično neznatnost, psihično lenobo in površne čute. Oba naj se razvijeta svobodno: Tone bo po nagonu svojih lastnosti delal, ustvarjal, podaril bo človeštvu mnogo lepega in koristnega, za kar mu bo ljudstvo hvaležno in še pozni potomci se bodo radi spominjali njegovega imena. Tine postane morda njemu skromen pomočnik, ki stori malo, ker ne more mnogo in tudi to le po navodilih mojstra Toneta. Taka bi bila volja prirode.

Toda socialni red je položil Tinetu v zibelko denarja, lastninsko pravico do obsežnih zemljišč, grajščin, tovarn, Tonetu pa ničlo. V naši družbi se pa ne more živeti od prirode. Tone, brez denarja, pojde morda iz četrtega razreda h kakšnemu rokodelcu; če bo zelo srečen, se prerije stradajoč in prezebajoč, s pomočjo instrukcij in tuje milosti do kake višje šole in pride k Tinetu v službo. Tine gospod, Tone pa hlapec (če tudi morda s kakim visjim naslovom), Tine lastnik, Tone pa nemanič. Tone bo s svojimi zmožnostmi napolnjeval blagajne, Tine pa praznil zase.

Ta socialna neenakost nima nič drugega opravičiti s prirodno neenakostjo, kakor da jo razveljavlja.

Ona je naravnost nenaravna, zoper prirodo. In da pride priroda do svojih pravic, da se uveljavi ona neenakost, ki jo je ustvarila priroda sama, je treba odpraviti gmotno aprioristično neenakost in socialni red, ki ji daje podlago. Ne enakost, ampak enakopravnost je potrebna, da se lahko razvijajo vse moči v enaki svobodi.

Enakopravnost pa ne more biti resnična, če ni gospodarsko lastninska. Vse oblike »enakopravnosti«, ki jih veča sedanja družba, so prazne besede, ne pa enakopravnost. Beračeve pravice niso nikdar enake milionarjevim, pa če bi sto postav trdilo, da so. Bogatin ima pravico jesti, kadar je lačen, nemanič je nima. Bogatin gre lahko v gledališče, če je njegova duša žejna umetnosti, nemanič ima kvečjemu pravico, pogledati na gledališki listek, kaj pojo v operi. Bogatin pokliče lahko glasovitega zdravnika če je bolan, kupi vsa zdravila, ki mu jih zapiše, gre v Egipt, v morsko kopel in se ozdravi. Revež ima pravico umreti, ker nima denarja, da bi si kupil boljšo hrano, brez katere ne more okrevati. Bogatin ima pravico poslati svojega sina na najvišja učilišča in mu odpreti vse vire znanosti, kupiti mu celo knjižnico, poslati ga v svet; revež ga mora dati čimprej kot vajenca na nauk, da bo lahko sam kaj zaslužil.

Pred zakonom so vsi enaki. Ampak gospodarski red varuje bogatina vseh konfliktov s paragrafi lastninskega značaja, reveža pa zapeljuje neprenehoma v izkušnjo. Kadar stoji že pred sodnikom, prihaja enaka pravica prepozno.

noga ob našem klerikalizmu, njegova kultura izpozna v nas zapreko — ali je čudo, da brene in da hoče odstraniti oviro? Kako naj se, majhni in slabi, uspešno upiramo brcam močnejših, brcam, ki so z višjega človeškega stališča zelo, zelo umestne, dokler smo zapreka napredku?! Samo če postanemo resen faktor kulture, če z višjo kulturo nadomestimo malo število, če postanemo tako človeštvu potrebni, opravičimo in zagotovimo svoj obstanek. Klerikalizem nas degradira, jemlje nam veljavo v človeštvu, dela iz nas plevel; **klerikalizem nas ubija**.

Socialno je katoliški klerikalizem reakcionaren v dejanjih. On izpolnjuje kapitalistično policijo; on uči pohlevnost in odrekaje; on ima samo nebeško tolažbo; on opravičuje socialni zistem, ki mori milione, češ, da je tako božja volja. A slovenski narod je siromašen in ne reši ga pohlevnost, resignacija in askeza, temveč samo velik gospodarski napredek.

Svobodi je avtokratični klerikalizem nad vse nevaren; on zatira duševno, gmotno in politično svobodo. Vso moč polaga v roke papeža in visokega klera, ljudstvo pa mora plesati, kakor žvižgajo škofje. A slovenski narod potrebuje svobode, ker se v sužnosti ne more razvijati.

Klerikalizem je za Slovence smrtna nevarnost. A med buržoazijo je utihnil boj zoper klerikalizem popolnoma. Lani na protikatoliškem shodu so liberalci navdušeno glasovali za našo protiklerikalno resolucijo, letos izjavlja načelnik njihovega izvrševalnega odbora, da je popolnoma prav, če podpiše »krščanski« program! Meščanstvo se je odreklo boju zoper klerikalizem in prepustja slovenski narod poginu.

Kdor verjame, da se mora slovenski narod rešiti iz klerikalnega objema, ima le še eno pot: Socialna demokracija je neizprosna nasprotnica klerikalizma in samo njena zmaga lahko prežene mrak, ki pada temneje in temneje nad slovenski narod in ga hoče zadušiti.

Ni jim nujno!

Nujnost socialno-demokratskih predlogov zaradi draginje je v državnem zboru odklonjena! Za nujnost je treba dvetretjinske večine, te pa ni dosegel ne Schrammelov ne Rennerjev predlog. Pokopali so nujno razpravo agrarci in krščanski socialci.

Največje ogorčenje mora vzbuditi ta vest med siromašnim ljudstvom, kateremu ne more biti v tem trenutku nič na svetu tako nujno, kakor olajšanje življenja, v katerem vlada vsled silne draginje sama skrb in beda. Že dogodki, ki so sledili glasovanju v parlamentu, pričajo jasno, da so odgovarjali socialno-demokratski predlogi najvažnejši potrebi ljudstva. Že davno ni bila zbornična gale-

Bogatin ima pravico uživati vse, kar ustvarja človeški um in človeška roka, ne da bi se moral sam količkaj potruditi. Revez še sadow svojega dela ne sme užiti, ker mu jih bogatin, njegov gospodar, vzame in mu da le delež, plačo po svoji volji.

Enake pravice začenjajo pri lastnini, zato v družbi, v kateri je vsa last na eni in sicer na manjši strani, druga, večja stran pa brez vsake lasti, ne more biti govora o enakopravnosti.

Družbo, v kateri bo enakopravnost uresničena in v kateri se bodo vse moči lahko svobodno razvijale, je treba šele ustvariti in to je naloga socializma.

Taka preureditev družbe pa ni potrebna samo za posameznike, ki so v sedanih razmerah zaslužnjeni in brezpravni, temveč zahtevajo koristi od celote, koristi družbe same. Zmožnosti, ki so vsled kapitalističnih razmer potlačene, pogostoma uničene, ne morejo roditi sadow. Kar bi lahko ustvarili s svojimi potencami, če jih ne bi ovirale gmotne razmere, ni izgubljeno le za nje, ampak za družbo sploh. Nihče ne more vedeti, koliko izumov je propadlo, koliko se preden so bili izumljeni, koliko materialnega in duševnega dela ni storjenega, koliko več sadow dela bi človeštvo lahko že uživalo, če ne bi bila slana kapitalističnega reda požgala in umorila toliko naravnih zmožnosti, kolikor jih je.

Razvoju in pridobitvam družbe ni nevaren socializem, ampak nevaren ji je vsak gospodarski red, ki sloni na dejanski neenakosti pravic. Socializem šele odpravi to neenakost.

rija tako natlačena, kakor v četrtek, ko se je glasovalo. Vprašanje, ali se zgodi kaj, da se vsaj nekoliko olajša življenje, je prignalo množice v parlament. Gori na galeriji so utripala srca v nervoznem pričakovanju. Gori je tlelo upanje. Saj se je zdelo ljudstvu nemogoče, da bi ta parlament preprečil ali zavlekel rešitev vprašanja, ki se tiče usode milionov. To se je zdelo poslušalcem absurdno, nemogoče, izključeno. Gori na galeriji so steli glasove s tako, ali še z večjo napetostjo, kakor doli v dvorani. Seveda v oni stiski niso mogli računati, tudi je bila napetost prevelika. Večina je bila nedvomna; ali pa je dvetretjinska? — Do zadnjega hipa so upali.

A ko je predsednik Weiskirchner naznanil uspeh glasovanja, je bilo 207 glasov za, 192 pa proti — nujnost torej odklonjena. V tem hipu je razočaranje premagalo množico, na galeriji se je dvignil vihar, kakršnega je celo avstrijski, na burne prizore navajeni parlament malokdaj doživel. Iz šuma in krika se je razločevalo posamezne glasove, posamezne klice, ki so pa dovolj jasno kazali, kakšno razpoloženje vlada med množico. »Roparji, izkoriščevalci, podraževalci kruha, oderuhi! Kazen vas že doleti!« — taki klici so doneli v dvorano in kmalu je nastal tudi tukaj tak nemir, da se je bilo bati boja na pesti.

Ta dogodek v parlamentu je bolj pomenljiv, kakor se sanja zaščitnikom oderuštva. Dunajsko ljudstvo, zlasti delavsko, je po svoji naravi mirno in se zna premagovati do skrajnosti. To so pokazali nešteti dogodki. Na dan glasovitega 28. novembra je korakalo četrto miliona delavcev po dunajskim ulicah ne le brez nasilja, ampak brez glasne besede. Ko je dunajsko delavstvo odgovarjalo Luegerju za psovko »lumpi«, se ni primeril najmanjši izgredu. Parlament je temu ljudstvu znan in njegovo dostojanstvo spoštuje. Če se to ljudstvo ni moglo več premagovati, tedaj je dokazano, da mu je kri zavrela nad navadno mero in da je občutilo razočaranje glasovanja kakor grozovit udarec.

Razburjenost poslušalcev je bila tako velika, da ni predsednikov ukaz, naj se izprazni galerijo in prvo posredovanje uradnikov in slug začetkoma nič izdal, temveč se je skoraj razvil boj, preden se je posrečilo izgnati ljudi. Hrup se je pa še nadaljeval po stopnicah, po hodnikih in končno pred parlamentom, kjer je bil zopet po dolgi dobi postavljen kordon policajev, da brani »dom postave« pred ogorčenim ljudstvom.

Sovražniki stradalnega prebivalstva torej triumfirajo. Kar smatrajo sami za nujno, se izvršuje, nujne potrebe ljudstva jim niso nič mar. Za nje so nujni ministrski portfelji — te imajo, Gessmann, Ebenhoch, Prašek, Peschka, Abrahamowicz — mein Liebchen, was willst du noch mehr? Nujno jim je pokatoličenje vseučilišč — zato skrbi Lueger v družbi s škofi in kardinali. Nujno jim je pomnoženje kanonov, strojnih pušk in podobnega morilnega orodja — zato bodo že glasovali v delegaciji. Nujna jim je veteranska sablja, nujni visoki profiti, nujne masne službe — za vse to jim je pot gladka. Ljudstvo ima pa itak očenaš in lahko moli za vsakdanji kruh.

Če to glasovanje ne bi odprlo ljudstvu oči in mu pokazalo, da je samo izročilo moč svojim najhujšim nasprotnikom. Kruh je prvo vprašanje za ljudstvo; vse idealistične fraze ne spravijo tega iz sveta. To glasovanje je pa tudi izpričevalo, da idealistične besede nimajo drugega namena, kakor preslepiti ljudstvo, izkoriščevalcem pa omogočiti še večje izkoriščanje.

Ustreljen vojak.

V državnem zboru je vložil poslanec sodrug Winarsky interpelacijo na domobranskega ministra, ki zasluži pozornost v najširših krogih, čeravno se gre za dunajski lokalni dogodek. V tej interpelaciji je rečeno:

V nedeljo, 24. novembra, je bil v štiftni vojašnici ustreljen rekrut Herškovic druge stotnije 51. pešpolka od svojega korporala Balina. Herškovic je imel sedem latinskih sol in je bil na to nekoliko ponosen. To je jezilo korporala in pri vsaki priložnosti je skušal, si ohladiti svojo jezo nad njim. V nedeljo mu je naložil, da je moral popoldne za kazen v sobi eksercirati in mu je pripoveduje, da mu je okrog stokrat komandiral »Nieder!« in »Auf!« Ta vaja ni mogla imeti drugega namena, kakor sekirati vojaka. Potom je moral nastopiti, oblečen za marš, kakor da bi bil

alarm; na to je moral odložiti opravo pa takoj zopet popolnoma opravljen nastopiti. Končno je bil rekrut vsled tega nezmislivega trpinčenja tako izmučen in obupan, da ni mogel več slušati korporalove komande. Sedaj mu je ta ukazal, naj se postavi v kot, pa je vzel svojo puško s klina in — kakor pripoveduje ena vest — je zaklical: »Izmoli svojo zadnjo molitev«. Po drugem poročilu je še enkrat vprašal rekruta, če hoče slušati ali ne; Ker je Herškovic, nezmožen, da bi kaj storil, le stal »Habtacht«, je korporal vzdignil puško in sprožil. V bližnjem trenutku, je ležal rekrut, zadet v čelo, **mrtve na tleh**.

Pravi se, da je bila patrona, s katero je korporal nabil puško, takozvani »Versager« (tako se pravi patroni, ki se pri streljanju ni sprožila.) Toda če bi tudi bilo tako, je moral korporal vedeti, da se »Versager«, ki je enkrat ukanil, drugič lahko sproži. Njegovo dejanje, čeravno ne more veljati naravnost za umor, je bilo vendar na vsak način frivolna igra s človeškim življenjem. Povrh tega je še nedognano, kako je korporal prišel do te patrona.

Ker je nastalo vsled tega dogodka, ki je uničil cvetoče človeško življenje, veliko vznemirjenje v najširših krogih prebivalstva, ker mora spričo vedno pogostejšega trpinčenja vojakov, zlasti v zadnjem času nastati opravičen strah, da so vojaki brez obrambe izročeni zlovolji predpostavljenih in ker noben oče ni varen, da bo zopet videl sina, ki je odšel zdrav in krepak na službo v miru, vprašajo podpisani gospoda ministra za deželno brambo:

Ali je gospodu ministru omenjeni dogodek znan? Ali misli, če je tako, ukazati strogo preiskavo, da zadene krivca zaslužena kazen?

Ali je gospod minister pripravljen, prekrbeti da v bodoče izostane tako, za naobrazbo moštva nepotrebno in nezmislivo trpinčenje, kakršno je prakticiral korporal Balin pred ustreljenjem nad rekrutom Herškovicem in naložiti, da se strogo kaznuje šarže in častnike, ki bi ravnali zoper to?

Interpelacija govori sama za se in vsak komentar je pravzaprav nepotreben. To je gotovo, da morajo taki dogodki razburiti vse starše. Čas je pa že, da se ukrene zoper trpinčenje vojakov kaj resnega, ne pa da opisuje brambovski minister vselej, kadar se primeri kaj takega, slučaj le kot izjemo in da vedno ublažuje in polepšuje.

Vsa čast disciplini, ampak človeško življenje vendar ni od muh. Oblast, ki jo ima vsaka platnena ali srebrna zvezda nad vojakom, je tako nenaravno velika, da se ni čuditi, če si domišljajo mnogi predpostavljeni kdove kaj in mislijo, da so vojaki le za njih zabavo na svetu. Če se hoče odpraviti trpinčenje, tedaj se mora razmerje med vojakom in predpostavljenim temeljito izpremeniti.

Politični odsevi.

Zunanja politika je pršla v četrtek na dnevni red v avstrijskem državnem zboru. Seveda je našla svojo pot po ovinkih. Naša ustava je namreč tako krasna, da državni zbor sploh nima upliva na zunanjo politiko, ampak stvar je popolnoma prepustena delegacijam, in se te imajo zelo omejen delokrog. Če hočejo torej poslanci govoriti o zunanji politiki, se morejo poslužiti zvijače. Tako je bilo tudi v četrtek. Na Nemškem je vlada predložila nov zborovalni zakon, ki jemlje Poljakom pravico, govoriti na svojih shodih v poljskem jeziku. Drug zakonski nacrt v pruskem deželnem zboru pa zahteva, da se sme zemljišča Poljakov ekspropriirati (vzeti jim jih za tako ceno, kakršno določi nakupna komisija), če jih hoče nemška »kolonizacijska« komisija dobiti v svojo last. Oba zakona sta res tako brutalna, da se človek v čudu vpraša, kako je kaj takega mogoče v kulturni državi v dvajsetem stoletju. O tej stvari se je torej v četrtek govorilo na ta način, da so govorniki vseh slovenskih strank ter dva zastopnika socialnih demokratov (poljski sodrug Hudec in rusinski Vitijk) vprašali predsednika, če hoče ta protest naznaniti vladi. To je bil ovinek okrog opravičnika, a bil je umljiv, ker opravičnik ne daje druge priložnosti, da bi se moglo govoriti o zunanjih dogodkih.

Nemški buržoazijci so zaradi protesta proti poljski politiki nemške vlade po koncu in kriče, da lahko nastanejo neprijetnosti z Nemčijo. No, v dobi demokratiziranja parlamentov se bodo morale privaditi vse vlade, da bo splošno politično življenje nekoliko drugačno, manj formalno, nego je bilo doslej. Zlasti avstrijskemu parlamentu, v katerem so zastopani najrazličnejši narodi, se lahko še pogostoma primeri, da se bo pečal z zunanjimi dogodki. In socialni demokratje si ne bodo dali jemati te pravice od nikogar. Kakor so brez strahu

Delavske plače na državnih železnica.

Udje centralnega delavskega odbora c. kr. državne železnice so vložili predloge, ki obsegajo sledeče zahteve:

A. Za delavce v delavnicah:

Dokler se ne izvrši stabiliziranje, naj se uravna plače na sledeči način:

1. Za profesioniste:

Začetna plača 4 krone, pet let vsako leto po 20 vin. zvišanja, potem 18 let vsako drugo leto 20 vin. zvišanja, potem še trikrat vsako tretje leto po 20 vin. Končna plača po 32 službenih letih 7 K 40 vin.

2. Za pomožne delavce:

Začetna plača 3 K 60 vin., tri leta vsako leto 20 vin., potem 18 let vsako drugo leto po 20 vin., potem trikrat vsako tretje leto po 20 vin. zvišanja. Končna plača po 30 letih 6 K 60 vin. na dan.

3. Za dninarje:

Začetna plača 3 K; po prvem in drugem letu po 20 vin., potem dvakrat vsako drugo leto po 20 vin., potem trikrat vsako tretje leto po 20 vin., in štirikrat vsako četrto leto po 20 vin. Končna plača po 31 letih 5 K 20 vin.

4. Za izučene:

Začetna plača 3 K; pet let vsako leto po 20 vin., zboljšanja, potem izenačenje s profesionisti.

Stabiliziranje naj se izvrši v večjem obsegu. Stabilizira naj se tudi tiste delavce, ki so ponesrečili v službi, ne da bi bili nesposobni za svoje delo.

Vsled stabiliziranja ne sme biti nihče prikrajšan glede svojih dohodkov. Mesta pomočnikov naj se pomnoži.

Delavni čas naj ostane, kakor je. Ob sobotah odnosno ob dnevih pred prazniki, naj konča delo opoldne, a plača naj se ves dan.

Delavci ki so poklicani na orožne vaje, naj dobe popolno plačo. Onih delavcev, ki so poklicani na 8 do 12 tednov na vojaško izobrazbo, naj se ne odpusti iz dela in naj se jim ohrani vse pravice.

Delavcem naj se dovoli vsako leto dopust kakor stabiliziranim.

Za delo čez uro naj se plača med tednom 50, ob nedeljah in praznikih pa 100 odstotkov več. Vsi delavci ki imajo pravico do režijskih listkov, naj dobe vozne legitimacije. — Delavci, ki morajo tudi ob slabem vremenu delati na prostem, naj dobe delavsko obleko.

2. Za delavce v kurilnicah.

Te delavce naj se deli v pet kategorij in sicer: 1. Profesionisti. 2. Kvalificirani pomožni delavci. 3. Pomožni delavci. 4. Kurjaški namestniki. 5. Premogarji.

Za prve tri kategorije naj veljajo plače kakor v delavnicah.

Za kurjaške namestnike: Začetna plača 2 K 80 vin., po 2 letih 2 K 90, po 2 letih 3 K, po 3 letih 3 K 40, po 3 letih 3 K 60, po 3 letih 4 K, po 3 letih 4 K 30, po 3 letih 4 K 90, po 3 letih 5 K 20, po 3 letih 5 K 70; po 5 letih končno plačo 6 K 50 vin.

Za premogarje začetna plača 4 K, po enem letu 4 K 20 vin., potem sedemkrat vselej po dveh letih in petkrat po 3 letih po 20 vin. več. Končna plača po 30 letih 6 K 60 vin.

Za kurjače, ključavničarje in čistilce naj se stavi status, tako da bodo po službi najstarejši najprej zistemizirani. Izmed onih kurjačev-čistilcev, ki so trajno v vojni službi, naj se jih vsaj 80 odstotkov imenuje za strojne kurjače. Za delavce, ki opravljajo od slučaja do slučaja delo pri ognjišču vročih strojev, se določi za dobo takega dela posebno odškodnino kakor za čezurno delo.

Za premogarje se določi delavni čas tako, da imajo po dvanajsturni službi 24 prostih in se jim plača za 30 dni na mesec.

Glede stabiliziranja, vojaških vaj i. t. d. velja kar za delavce v delavnicah.

3. Skladiščni in postajni delavci.

Najnižja plača 3 K, poviševanje od dveh do dveh let do končne plače 6 K 60 vin. Na starejše delavce je jemati poseben obzir. Za čezurno delo se naj plača 30 odstotkov nad navadno plačo. Razvrstitev dela se mora javno nabiti. Vsako leto bodi en delavni dan prost in plačan. Kvalificirane delavce naj se stabilizira. Deveturni delavnik. Vozne ugodnosti, vojaška služba i. t. d. kakor v delavnicah.

4. Prtljagarji.

Najnižja plača 2 K 20 vin., sicer vse kakor za skladiščne in postajne delavce.

5. Delavci v materialnem skladišču.

Urejen plačilni zistem naj se vpelje z avtomatičnim priboljševanjem kakor v delavnicah. Stabiliziranje naj se razširi. Delavni čas, dopust, vojaška služba i. t. d. kakor za delavce v delavnicah.

6. Na progi.

Delavni čas 9¹/₂ ur. Poldrugo uro počitka opoldne. Ob sobotah in pred prazniki ob 12. opoldne konec dela. Plačo za cel dan. Začetna plača 3 K, vsako drugo leto po 20 vin. več, do končne plače 5 K.

Za profesioniste začetna plača 4 K, prvih pet let vsako leto, potem vsako drugo leto po 20 vin. več, do končne plače 7 K.

Za predelavce in kvalificirane delavce 60 vin. doklade.

Za ženske začetna plača 2 K, potem petnajst let vsako tretje leto 20 vin. več.

Za delo izven področja lastnega železniškega mojstra 50 odstotkov, ob prenočevanju 100 odstotkov doklade. Za čezurno delo 50 odstotkov, za nočno delo 100 odstotkov. Nočno delo se šteje od 9. zvečer do 6. zjutraj. Za deževne dni 50 odstotkov odškodnine.

Ob vojaških vajah ostane popolna plača. Kdor je poklican na 8 do 12 tedensko vojaško izobrazbo, se sprejme zopet v delo in se mu všteje vojaški čas.

Plačan dopust kakor za definitivne.

Če je po zimi skrajšan delavni čas ali če je treba opravljati manj vredno delo, ostane popolna plača. Udom provizijskega sklada naj se ne pretrgava dela.

Namestniki (substituti) naj dobe službeno obleko in uro. Za delavce na vrhni stavbi naj se napravi koče in naj se jim da plašče zoper mraz in mokroto.

Po enoletni službi vozne legitimacije na lastnih progah; za člane provizijskega sklada tako kakor za definitivne.

Izplačevanje ob tednu. Vpelje naj se plačilne listke. Vsak delavec naj dobi delavni red.

Onim, ki imajo izpod 4 K, naj se dovoli izvanredno podporo. Pri regulaciji plače je vpoštovati službeno dobo.

Zdravniška služba na južni železnici.

Ze pred sedmimi leti je predlagal odbornik bolniške blagajne na južni železnici, naj se upelja tudi tukaj zdravniško službo za družine blagajniških udov, kakor je že na mnogih drugih železnica. Takrat se je upirala temu predlogu uprava, a tudi glavni zdravnik južne železnice dr. Rosmanith mu je nasprotoval. Izvoljeni člani so se večkrat izprožili to stvar, ki se je zavlačevala iz različnih vzrokov. Šele letos je bil položaj nekoliko boljši in ko je bil predložen ugodni računski zaključek za leto 1906, je sodrug Scherbaum v imenu vseh izvoljenih odbornikov ponovil svoj predlog. Sedaj je bilo v odru več pripravnosti za to stvar, Mišlilo se je, da bi se zvišalo pavšalni honorar zdravnikov izven Dunaja za približno 20 odstotkov, vsled česar bi dobili enake honorare, kakor na onih železnica, na katerih je zdravniška služba za družine že vpeljana; obenem bi se pa

zmanjšalo področje za posamezne zdravnike, tako da bi se jim olajšalo službo. Sklenilo se je preračunati potrebo, ki bi nastala s to reformo in obenem se obrniti do zdravnikov.

Še preden se je to zgodilo, je pa sklical dr. Rosmanith konferenco zdravnikov južne železnice v Maribor, ki se je izrekla zoper tako reformo. Konferenca je zahtevala, da naj se za družine vpelje prosto volitev zdravnikov in naj se honorira vsak slučaj posebej. V tem smislu je tudi poročal dr. Rosmanith na zadnji seji bolniške blagajne in se je skliceval na to, da je več zdravniških zbornic sklenilo, prepovedati zdravnikom, da bi prevzeli obligatorično zdravniško službo za pavšalne honorare.

Novega sicer dr. Rosmanith s tem ni povedal mnogo. Zdravniki vodijo že dlje časa boj zoper bolniške blagajne sploh in zlasti zahtevajo, naj ima vsak član katerekoli bolniške blagajne pravico, voliti si svojega zdravnika v vsakem slučaju sam. S socialnimi potrebami našega časa se tega stališča pač ne more spraviti v soglasje. Gotovo je res, da pri bolniških blagajnah še marsikaj ni tako, kakor bi moralo biti; tega je pa krivo zavarovalno zakonodajstvo v Avstriji, ki se vse premalo ozira na potrebe bolnih delavcev. Zlasti so dohodki bolniških blagajn vse premajhni, da bi se moglo storiti za člane to, kar bi zlasti v delavski upravi stoječe blagajne. Aspiracije zdravnikov po izboljšanju svojega položaja so tudi delavstvu simpatične, ker zna ceniti zdravniško pomoč. Ali čudna je zahteva, naj bi se to izboljšanje izvršilo ravno na račun najsiriromašnejših. Toda reforma v tem smislu, kakor jo zagovarjajo zdravniki, tudi zdravniškemu stanu ne bi pomagala, temveč samo »glasovitim«
zdravnikom, h katerim bi potem vse drlo. dočim bi ostali morda ravno taki brez prakse, ki bi najbolj potrebovali in morda zaslužili več dela.

Socialno ni, povečavati konkurenco med zdravniki. Ravno v nasprotni smeri bi se moral gibati razvoj. Končni opravičeni cilj bi bil ta, da bi bila vsakemu bolniku zagotovljena zdravniška pomoč, vsakemu zdravniku pa ekzistenca. Ali bi se to bolj uspešno doseglo s splošnim bolniškim zavarovanjem, ali s podržavljenjem zdravniške službe, o tem se lahko disputira, ampak omejeno stališče zdravnikov ni opravičeno.

Odbor železniške bolniške blagajne je tudi odklonil predlog dr. Rosmanitha in mu je naložil, še enkrat priporočiti zdravnikom, naj prevzamejo zdravniško službo za družine ob zvišanju honorarja in ob pomnožitvi blagajniških, odnosno železniških zdravnikov.

Stvar bi bila torej že lahko rešena, pa se je vnovič zavlekla. Izvoljeni udje odbora bodo imeli nalogo, skrbeti, da se ne pozabi na to važno zadevo.

Avtomatično poviševanje na državnih železnica.

Na Dunaju so se sešli dne 9. novembra izvoljeni člani personalnih komisij iz področij vseh ravnateljstev, dne 10. novembra pa člani centralnega delavskega odbora na konferenco, da se posvetujejo o raznih zahtevah državnih železničarjev. Med temi igra posebno važno vlogo vprašanje poviševanja (avanzma), ki je bilo doslej takorekoč popolnoma neurejeno. Posebno številne so bile pritožbe, ker določajo sedanji predpisi, da uslužbenec lahko avanzira v gotovi dobi, a navadno — če ni bilo protekcije — ni nikoli avanziral v tem času. Če se je pritožil, je pa dobil odgovor, da po določbah »lahko«
avanzira, a da nikjer ni zapisano, da mora avanzirati v tem času. Zato se je lahko imenovalo bele vrane one železničarje, ki so se živi dosegli najvišjo plačo svoje kategorije.

Da se odpravi to nerednost, zahtevajo železničarji, naj se uredi stvar tako, da morajo avtomatično avanzirati, ko pridejo po službenih letih na vrsto.

Na omenjenih konferencah se je izdelalo lestvice za tako avtomatično avanziranje ter se jih je vže vložilo na pristojno mesto. Razvrstitev povišavanja je sledeča:

A. Za poduradnike.

1. Delavski in strojni mojstri.

Plača	Stanarina	Doba do povišanja
1800	800	2 leti
2000	900	2 »
2200	1000	2 »
2400	1000	2 »
2600	1000	2 »
2800	1000	2 »
3000	1000	3 leta*)
3200	1000	3 »
3600	1000	3 »
4000	1000	3 »
4400	1000	do konca.

*) Obligatorično imenovanje za uradnika.

2. Postajni mojstri, odnosno ekspedienti**), kanclisti†), železniški, poslopni, signalni in mostni mojstri, strojevodje, revizorji vlakov.

Plača	Stanarina	Doba do povišanja
1200	500	2 leti
1400	600	2 »
1600	700	2 »
1800	800	2 »
2000	900	2 »
2200	1000	2 »
2400	1000	2 »
2600	1000	2 »
2800	1000	2 »
3000	1000	do konca.

**) Po dveh letih službe na stopnji 1400 K, imenovanje za uradnika v statusu, ki se ga ima še ustanoviti.

†) V službovanju pri računskem, tehniško-risarskem, evidenčnem, komercialnem, materialnem, inventarnem, personalno-evidenčnem oddelku imenovanje za uradnika v statusu IV. po 12letni službi in potem avtomatični avanzma do vstevši VIII. razreda.

3. Nadsprevodniki, skladišni mojstri, strojniki, strokovni postrežniki vodnjakov (ključavničarji), vozni in razsvetljevalni mojstri, signalni ključavničarji:

Plača	Stanarina	Doba do povišanja
1200	500	2 leti
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1600	700	2 »
1800	800	2 »
2000	900	2 »
2200	1000	2 »
2400	1000	2 »
2600	1000	do konca.

4. Zapisovalci vozov:

Plača	Stanarina	Doba do povišanja
1200	500	2 leti
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1600	700	2 »
1800	800	2 »
2000	900	2 »
2200	1000	do konca.

B. Za služabnike.

1. Strojni in vozni nadgledniki, strojevodni namestniki:

Plača	Stanarina	Doba do povišanja
1000	450	2 leti
1100	500	2 »*)

2. Pisarniški pomočniki:

900	450	2 leti
1000	450	2 »
1100	500	2 »*)

3. Postrežniki vodnjakov:

1000	450	2 leti
1100	500	2 »*)
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	3 »
1500	700	2 »
1600	700	2 »
1700	800	2 »
1800	800	do konca.

4. Signalni ključavničarji:

1000	450	2 leti
1100	500	2 »*)
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1500	700	2 »
1600	700	2 »
1700	800	3 »
1800	800	3 »
1900	900	3 »
2000	900	do konca.

5. Zapisovalci vozov:

900	450	2 leti
1000	450	2 »
1100	500	2 »*)
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1500	700	2 »
1600	700	do konca.

6. Višji delavci:

1300	500	2 leti
1400	600	2 »
1500	600	2 »
1600	700	2 »
1700	700	2 »
1800	800	2 »
1900	800	2 »
2000	900	do konca.

7. Delavci:

900	450	2 leti
1000	450	2 »
1100	500	2 »
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1500	700	2 »
1600	700	2 »
1700	800	2 »
1800	800	do konca.

8. Pomočniki:

800	400	2 leti
900	450	2 »
1000	450	2 »
1100	500	2 »
1200	500	3 »
1300	600	3 »
1400	600	3 »
1500	700	3 »
1600	700	do konca.

9. Višji kurjači:

1000	450	2 leti
1100	500	2 »*)
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1500	700	2 »
1600	700	2 »
1700	800	2 »
1800	800	2 »
1900	900	2 »
2000	900	do konca.

10. Kurjači na strojih:

900	450	2 leti
1000	450	2 »
1100	500	2 »
1200	500	3 »
1300	600	3 »
1400	600	3 »
1500	700	3 »
1600	700	3 »
1700	800	3 »
1800	800	do konca.

11. Nadgledniki pri premikanju:

900	450	2 leti
1000	450	2 »
1100	500	2 »*)
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1500	700	3 »
1600	700	3 »
1700	800	3 »
1800	800	do konca.

12. Višji premikači:

800	400	1 leto
900	450	2 »
1000	450	2 »
1100	500	2 »
1200	500	2 »
1300	600	2 »
1400	600	2 »
1500	700	3 »
1600	700	do konca.**)

13. Premikači:

Kakor višji premikači, samo do 1400 kron, potem službeno doklado.

14. Lampisti:

Kakor premikači do 1200, potem po dve leti na 1300, 3 leta na 1400, 4 leta na 1500 in ostanejo do konca 1600 kron.

15. Skladišni nadgledniki:

Kakor postrežniki vodnjakov, samo na stopnjah 1500, 1600 in 1700 po tri leta.

16. Skladišni slugi:

800	400	1 leto
900	450	2 »
1000	450	2 »
1100	500	2 »
1200	500	2 »
1300	600	3 »
1400	600	do konca.

17. Manipulanti:

Od 800 po 100 kron napredovaje do 2000,

na vsaki stopnji dve leti. (1100*).

18. Sprevodniki:

Od 800 do 1400 na vsaki stopnji po dve leti, na 1500 tri leta, na 1600 do konca. (1100*).

19. Vratarji:

Kakor sprevodniki, le na 800 kron samo eno leto. (1100*).

20. Signalni poslužniki in čuvajni kontrolorji:

Na 900 eno leto, potem do 1400 po dve leti, 1500 tri leta, 1600 do konca. (Čuvajni kontrolorji 1100*).

21. Postajni slugi:

Na 800 eno leto, 900, 1000, 1100, 1200 po dve leti, 1300 tri leta, 1400 do konca.**)

22. Pisarniški slugi:

Kakor postajni slugi do 1300, potem 1400 in 1500 po tri leta, 1600 do konca.

23. Snažilce voz:

Na 800, 900, 1000, 1100 po dve leti, 1200 in 1300 tri leta, potem 1400 do konca.**)

24. Čuvaji:

Od 800 do 1300 po dve leti, potem 1400 do konca.**)

25. Naslov «Postajnega mojstra namestniki» se opusti in naj se jih imenuje za ekspediente.

*) Po preteku dveh službenih let na stopnji 1100 po vseh prebitih izkušnjah se jih imenuje za poduradnike in uvrsti v poduradniški status.

**) Po petih letih na dotični stopnji 100 K letne službene doklade.

Beleške.

Višji inspektor Gutmann je torej končno vendar nastopil svoj dopust, ki ni nič drugega, kakor začetek vpokojitve. Sledi mu pa njegova desna roka, tajnik Seunig. Oba ljubljanska dnevnika sta ob slovesu gospoda Gutmanna polna hvale in če bi človek smel verjati «Slov. Narodu» in «Slovincu», se ni bilo tako dobrega postajnega načelnika nikjer, odkar teko železnice po zemlji. Uslužbenci in delavci, ki so čitali te ditrambe, bodo pač strmeli; prepozno izpoznajo, kakšno dobroto izgube z gospodom Gutmannom. Oni doslej še nikoli niso opazili tistega mehkega srca, tiste ljubezni do osebja, tiste narodne navdušenosti in tiste katonske pravicoljubnosti, ki mu jo sedaj pripisuje meščansko časopisje. Uslužbenci vedo, da je bil njih postajenačelnik avtokrat, kakršnih je malo. Ko se je ustanovila prva organizacija železničarjev v Ljubljani, jo je začel Gutmann fanatično preganjati. Ekzistenca železničarja, ki se je takrat drznil javno priznati, da je član organizacije, mu ni bila nič. Afera Zavrtnik, Kopač i. t. d., ki jih je spravil ob službo, so železničarjem iz onih časov še dobro v spominu. Nedefinitivnega uslužbenca ali delavca je znal hipoma, brez usmiljenja posaditi na cesto. Prošnje na višje instance je zadrževal. V mnogih slučajih bi bil lahko kaj storil za zboljšanje položaja svojega osebja; ni se brigal za to. Če je organizacija kaj priborila, je pa pač delal tako, kakor da bi se imeli uslužbenci ali delavci zahvaliti samo njegovi milosti. Politično je teroriziral ljudi, kjer je mogel. Ko so bile prve volitve v peto kurijo, si je prizadeval na vso moč, da bi železničarji volili klerikalno. V tistih časih se ga je čisto videlo, hoditi z drjem. Krekom pod pazduho po peronu in ostentativno kazati uslužbenecem: Glejte, takega mišljenja je vaš šef. Pozneje se je pač sprl s klerikalci zaradi škofovega sorodnika; Šuštersič ga je takrat besno napadel in če pogleda «Slovenec» v tedanji letnik, se lahko prepriča, da takrat ni imel tako sladkih besed za Gutmanna, kakor sedaj. O njegovem narodnjstvu ne ve živ krst ničesar; govoril je vedno le nemško. Protežiral ni Slovencev, ampak kreature, ki so se mu znale hliniti in sladkati, ki so brez dela lazile po kolodvoru, edine, ki sedaj zalujejo. Cvetela je samo špionaža in denunciacija. Pozneje se je pobotal s klerikalci, ampak vsa njegova protekcija vendar ni mogla spraviti ljube mu krščansko-socialne organizacije kvisku. Na kolodvoru so veseli, da so se ga iznebili, obžalujejo k večjemu to, da jih ni že davno zapustil.

Provizorično vodstvo ljubljanske postaje je prevzel skladišni predstojnik gosp. Matovrh. Naslednik Gutmannu še ni imenovan.

Centralni delavski odbor ces. kr. državnih železnic je imel dne 25. t. m. svojo prvo sejo. Zbrane odbornike je pozdravil železniški minister dr. Derschatta, ki je v kratkih potezah označil delokrog obeh centralnih odborov. Sekcijski predstojnik baron Buschmann je omenil, da imata skupno z organi ministrstva nalogo, razjasniti položaj in zastopati interese različnih kategorij. Izrekel je upanje, da bodo imeli odborniki zaupanje v dobro voljo ministrstva. — Zdi se nam, da je to največ odvisno od ministrstva. Prihodnja seja bo sredi decembra.

pred carjem — batjuško protestirali zoper absolutizem na Ruskem, kakor so z vso oostrostjo kritizirali umor v Černovi na Ogrskem, ne da bi se bili tresli pred Wekerlejem in Košutom, tako jih tudi ne obhaja groza pred Viljemom in Bülowom. Polagoma se bo že pokazalo, da stoji človeštvo nad državami.

O znižanju sladornega davka je v četrtek razpravljala nagodbeni odsek. Finančni minister Korytowski je že nekoliko popustil. Kakor znano, je začetkoma trdil, da je vsako znižanje tega davka nemogoče. V četrtek je pa že naznanil, da je oddal predsedniku zbornice načrt zakona, po katerem naj bi se znižal davek leta 1908 za šest kron, leta 1914 za tri in leta 1917 zopet za tri krone. Odgovarjal mu je poslanec dr. Ellenbogen, ki je napovedal, da vložijo socialni demokratje nujen predlog z zahtevo, naj se razveljavi naredbo po § 14., s katero je bil sladkorni davek zvišan za 16 kron. Finančni minister vedno tarna. Ampak če pride vojni minister, dovoli vendar 250 milijonov za topove, ladje in trdnjave. Hrana prebivalstva je pač tudi tako patriotska stvar. Tukaj pa vlada itak ne žrtvuje mnogo, kajti če se zniža davek, se bo prodalo toliko več sladkorja, da bo država zopet imela svoj dobiček. Ministrov predlog je popolnoma nesprejemljiv. Nobena naredba ne pove branjevcu, kako naj tri podeli s štiri. Ljudstvo kupuje po četrte kile in nihče ne bo računal po pol vinarja.

Proti umetnemu podraževanju sladkorja je predlagal finančni minister, naj se sprejme v zakon o sladkornem davku določbo, ki dovoli vladi, dokler ni zakona zoper kartele, da sme z denarnimi globami kaznovati prodajalce, ki bi prodajali sladkor dražje, kakor bi bilo opravičeno v tržnih razmerah.

Davek na avtomobile hoče vpeljati država. To misel so imeli najprej nekateri deželni zbori, ki so hoteli vpeljati deželne davke na avtomobile. Sedaj jim je to država vzela izpred nosa. Pač pa hoče polovico tega dohodka prepustiti onim deželam, v katerih so avtomobili »doma«. Sedaj je nastelih v državi 2314 avtomobilov in 5387 motornih koles. Vlada računa, da bi davek iznašal 500.000 kron na leto. Obdavčilo bi se pa tudi avtomobile, ki pridejo iz inozemstva; od teh računa vlada 100.000 kron dohodkov.

Predlogi zaradi draginje, katerih nujnost je bila v četrtek odklonjena, pridejo brez prvega branja v odsek. Še enkrat bo torej priložnost, izpoznati ljudsko prijateljstvo patentiranih patriotov. Prvega greha, da so zavlekli rešitev tako važnega vprašanja, se ne rešijo. Kdaj prideta predloga v odsek, tega ne ve danes nihče. In če bi prišla jutri, se ne more vedeti, kdaj se vrneta v zbornico, kajti dnevni red je z nujnimi predlogi tako zabarikadiran, da ima parlament za par mesecev dosti dela, če hoče razpravljati vsč. Za to torej že ne more biti odveze. Če bi pa nasprotniki še v odseku delali težave, tedaj bi padla krinka enkrat za vselej.

Čuden minister je gospod Gessmann. Poslanec Licht je glasoval za nujnost socialističnih predlogov. To je krščansko-socialnega ministra tako razkačilo, da se je začel kregati z njim kar v zbornici. Potem je zopet tolkel po mizi in zahteval naj se izprazni galerijo, čeprav je sedel predsednik na svojem mestu. Krščansko-socialne manire se tudi v ministrskem fraku ne izpremenijo.

Nagodbo, proračunski provizorij in sladkorni davek hoče vlada vreči v en lonec. Minister Beck je v sredo konferiral s predsedništvom socialno-demokratskega kluba ter je naznanil, da namerava vlada res spraviti poročilo nagodbenega odseka in proračunski provizorij kot nujna predloga na razpravo. Ravno tako naj bi prišel zakon o znižanju sladkornega davka kot nujen predlog v razpravo in sicer misli vlada predlagati, da se zniža davek, sedaj za šest kron, pozneje pa dvakrat po 3 krone. Med proceduro z nagodbo in zakonom o sladkornem davku bi pa morala biti pogojna zveza. Beck se torej postavlja na stališče: Če hočete Vi znižanje davka, moram jaz dobiti nagodbo. Socialni demokratje so opozorili ministrskega predsednika na težave, ki morejo nastati temu načrtu v zbornici in so povdarjali, da ne morejo odnehati od znižanja omenjenega davka za 16 kron.

Avstrijski finančni minister dr. Korytowski se poslužuje v svoji polemiki tako nesanih argumentov, da jih človek ne bi prisodil ministru. V petek je sodrug dr. Adler v nagodbenem odseku zagovarjal socialno-demokratsko stališče, da se ima davek na sladkor znižati za 16 kron. Gospod Korytowski se je zviljal in branil, kar se je le mogel in ker ni znal drugače pobiti važnega predloga, je očital socialnim demokratom, da so v zvezi — s sladkornimi kapitalisti in z agrarci. V predpuštnem času bi človek prebavil take cenene šale; takorekoč v adventu je pa čas za to preresen. Po logiki finančnega ministra bi morali socialni demokratje zagovarjati samo take predloge, ki bi absolutno morali propasti. Kajti čim zahteva še kdo to, kar zahtevajo socialisti, bi oni morali naprotovati. Tovarne sladkorja žele znižanje davka; seveda, kajti kupovalo se bo tedaj več sladkorja in to bo za tovarne dobiček. Tudi agrarci so za to; kajti če bo treba več sladkorja, bo treba več pese in to bo zopet dobiček za kmeta. Socialni demokratje pa privoščijo kmetu ta dobiček, žele

pa še posebej znižanje davka, zato da dobi ljudstvo cenejši sladkor. In če bodo tovarne izdelovale več sladkorja, bo tudi več delavcev dobilo dela, torej je tudi to v interesu delavstva. — Z neslanim dvotipom gospoda Korytowskega sploh ne bi bilo vredno polemizirati, če ne bi bilo v njem vendar nekaj važnega. Na podlagi njegovih besed bi bilo soditi, da morajo biti socialisti nasprotniki industrije in kmetijstva. Če so v tako visokih krogih tako napačni nazori o socializmu in o socialni demokraciji, tedaj je to pač žalostno — za one visoke kroge. Ampak take nazore se najde pri nas tudi v nekoliko nižjih krogih.

Pripisovati socialni demokraciji sovražstvo zoper industrijo, je naravnost smešno in dokazuje, da dotični, ki to trdijo, ne znajo prav nič razlikovati. Industrija ima ustvarjati ljudske potrebščine. Čim bolj se množi ljudstvo, tem več industrialne produkcije je treba. Da je industrija danes napačno organizirana, da ne producira za ljudsko potrebo, ampak za profit, da koristi največ njenim lastnikom, to je druga stvar, zoper katero se bojuje socialna demokracija. Za razvoj industrije pa nastopa, kjer le more in prav nič nas ne bi užalilo, če bi n. pr. tudi na Slovenskem dobili pomembno tovarno za sadkor.

Kar se pa agrarcev tiče, je naravno, da nekatere stvari, ki koristijo veleposestnikom, lahko koristijo tudi malim kmetom in drugemu ljudstvu. Naravno je, da želi socialna demokracija povzdigo kmetijstva, ker potrebuje ljudstvo tudi kmetijskih pridelkov. Če pa koristi znižanje sladkorne cene delavcu in kmetu, imajo socialni demokratje tem več povoda, da jo zahtevajo in da se bojujejo zanjo.

O povišanju častniških plač piše dunajski »Fremdenblatt«, glasilo ministrstva za zunanje zadeve, da obstane vojna uprava na tem, da je tako zvišanje potrebno. Ali ne priznava vlada s tem, da je draginja velika? Če res že častniki s svojimi plačami ne morejo izhajati, kako pa naj žive delavci, učitelji, mali uradniki? Zakaj se torej vlada upira vsakemu sredstvu zoper draginjo?

O nameravanem ministrstvu za delo, ki ga ima dobiti Gessmann, se poroča, da bo obsegalo tri oddelke. Prvi bi obsegal javne stavbe, vodne ceste i. t. d., drugi obrtno politiko, tretji pa delavsko varstvo in delavsko zavarovanje. Misli se pa tudi na ustanovitev posebnega centralnega zavoda za delavsko zavarovanje, ki bi bil tako samostalen, kakor centralna poštna hranilnica. Najvišji šef bi bil pa vendar delavski minister.

Dvorni svetnik Frankl, starejšim sodrugom znan iz dobe socialističnih prognoz, se je v petek na Dunaju ubil. Med tem, ko je bila njegova družina v sobi, je skrivaj odšel na hodnik ter se je iz tretjega nadstropja vrغل v vežo, kjer je obležal in kmalu umrl. Bil je že dlje časa bolan in zadnjih štirinajst dni baje sploh ni mogel zatisniti očesa. Frankl je bil že več let upokojen in je oskrboval Rothschildove hiše. Služil je pri policiji, kjer je nenavadno hitro avanziral. V osemdesetih letih je zabredlo nešteto delavcev v nesrečo zaradi njega; on je praktičiral zloglasni zistem, da se je pošiljalo med delavce ljudi, provokatorje, ki so se kazali krvave anarhiste, a če je kdo potem zini le nepremišljeno besedico, so ga že imeli. Kazni so bile pa naravnost barbarične. Tudi ta zistem pa ni mogel zadržati delavskega razvoja.

Polj. Javen shod proti podraževanju živil je sklicala komisija strokovnih organizacij za četrtek, 5. decembra ob 8. uri zvečer v gledališče Ciscutti. Govorilo se bode v treh jezikih.

Domače stvari.

Po zraku trče zadnji čas najrazličnejše vesti, ki imajo večji del namen, ustrašiti vsakega opozicionalno mislečega. Če se jih pa brez nervoznega vznemirjenja razloži, se vidi, da ni nihče v tako veliki zagati, kakor gospod Beck in njegova pisana večina. Sestavil si je vlado, s katero je hotel vpreči vse, »kar leze in gre«, v svoj voz; pridobil je mnogo strank, odbil je pa prebivalstvo. Ker pa stranke ne plavajo v zraku, je moralo razpoloženje ljudstva uplivati nanje in danes že mnogi voditelji sami ne vedo, kaj bi počeli. Beck ima komandante, ki so pa izgubili armade. In umevno je, da mu gospodje, ki so prišli na površje, ne morejo pomesti s pota zaprek, ki izrasčajo vsako noč vnovič iz tal. Faktično gospod Beck, ki ima liberalne in klerikalne, nemške in slovenske, intelektualne in agrarne ministre, danes se ne ve, kako dobi pred novim letom nagodbo in proračun pod streho. Ves nervozen išče izhodov, pa jih ne najde. In tako je sfrčala zadnje dni zopet vest, da razpusti državni zbor, če ne izginejo težave. Dobro! Gospod Beck ga razpusti. Kaj pa potem? Najbrže si misli dovoliti nagodbo in proračun s § 14., ki še živi. Ampak s tem vendar se ni vse storjeno. Po razpustu pridejo nove volitve in gospod Beck vendar ni tak otrok, da bi potem pričakoval zase boljši parlament od sedanjega? Od junija sem se ni vlada z ničemer prikupila prebivalstvu. Zgodilo se je pa marsikaj, kar je ustvarilo med volilci veliko nevoljo s sedanjimi razmerami in zlasti slika, ki se jim je razkrila ob priliki razpravljanja socialno-demokratskih predlogov zaradi draginje ni napravila nič novih pri-

jatelj v vladi in njenim strankam. Če se gospod Beck še spomni, da je Lueger tako neprevidno razodel klerikalne namene, tedaj gotovo ne bo eksperimentiral z razpuščanjem parlamenta. Če pa hoče poizkusiti — nam bo prav.

Zoper nujnost draginskih predlogov so glasovali slovenski poslanci iz obeh klubov in sicer sledeči: **Dr. Benkovič, Demšar, Grafenauer, Kočvar, dr. Krek, dr. Ploj, Pogačnik, Povše, Roškar, Šuklje, dr. Šušteršič in Žitnik.** Klerikalci in liberalci so torej povsem složni, če se gre za najnujnejše potrebe ljudstva, složni v tem, da glasujejo zoper potreben predlog. Tisti, ki niso glasovali zoper nujnost, so bili sploh odsotni in so na ta način pomagali sovražnikom predloga. Slovenski volilci, v ogromni večini člani siromašnih slojev, sedaj lahko vidijo, za koga so šli pri volitvah v boj. Socialno-demokratska predloga sta zahtevala sredstva, da se ublaži draginja in varstvo malega kmeta. To se slovenskim poslancem ni zdelo nujno!

Divji zajec je igral v agitaciji naših klerikalcev pri volitvah tako veliko ulogo, da je bilo včasih že smešno slišati. Z vso zgovornostjo so dokazovali, da uničuje zajec slovenskega kmeta in prava vojska zoper zajce je grmela iz njih ust. A sedaj so socialni demokratje v nujnem predlogu zahtevali reformo lovskega zakona, da bi bil kmet varovan pred potrebami gospodarske lovske zabave. Z jezikom ljubijo klerikalci kmeta nad vse, ko je bilo treba dokazati ljubezen z dejanjem, so pa glasovali zoper nujnost socialističnega predloga! Ko pridejo bližnje volitve, pojdejo pa zopet kmeta farbat, kako ga ljubijo in zajec bo zopet njih najljubše agitacijsko sredstvo. Zato menda ne smejo dovoliti, da bi se ga pokončevalo. Kako bi agitirali brez zajca?

«Naš List», ki pravi, da je neodvisen na vse strani, misli torej res, da pride vsak socialni demokrat po nekem misterioznem zakonu kratkoviden na svet. Če ponavljajo časopisi strank, ki fanatično in fatalistično sovražijo socialno-demokracijo do skrajne dolgočasnosti prežvečeno bajko o brezvarnosti socialne demokracije, se nihče ne čudi, ker se mora pač vpoštevati dejstvo, da nimajo drugih »popularnih« argumentov zoper delavsko stranko. Toda »Naš List« hoče veljati za neodvisnega. Zato ne bi smel kakor papiga peti, ker čivkajo drugi, temveč bi se moral informirati. Če bi se brez predsodkov poučil, bi pa moral izvedeti, da so socialni demokratje prav v Trstu in na Primorskem storili razmeroma mnogo več za povzdigo ondotnega delavstva — tudi v narodnem oziru! — v desetih letih, nego narodnjaki v tridesetih. »Naš List« se ni čul, da bi bili socialisti nastopili proti italijanskemu sovražizmu; če »N. L.« ne ve nič takega, nismo krivi mi. Ampak v Trstu bi mu nepristranski ljudje — seveda ne Mandić-Jakličevi trabanti — lahko naštel prav dolgo vrsto takih protestov, ne le iz vrst slovenske socialne demokracije, ampak tudi od italijanskih socialistov. Da prevzame država slovensko šolo pri Sy. Jakobu v svojo vskrbo, je nemala zasluga socialističnih poslancev — Italijanov. Javno so socialisti v Trstu neprimerno večkrat nastopali kot Slovenci, nego narodnjaki. Za izobrazbo slovenskega ljudstva so socialisti v Trstu storili al-troche več, nego narodnjaki. Kako si pa razlaga »Naš List« dejstvo, da nima »Narodna organizacija« ne ene ideje, ki bi bila zrasla na njenem ognjišču, izvzema to, da bi nade tlačila delavce v buržoazno-podjetniško društvo? Vse delovanje »Nar. organizacije« vendar ni nič drugega, kakor precej nerodno posnemanje socialno-demokratskega dela. Proketo se »N. L.« moti, če misli, da je Mandićeva organizacija osnovana za obrambo Slovanstva! Za obrambo kapitalizma, da; in pa zato, ker ima mladi gospod Mandić skomine po mandatu. Taki nameni pa ne ustvarjajo močnih delavskih organizacij. In če misli »Naš List« res, da je socialna demokracija poklicana zastopnica delavskega ljudstva, naj se le zanese, da bodo naši tržaški in primorski sodrugi opravili svoje delo. Vsaj nam se še v sanjah in prikazal strah.

Socialni pregled.

Delavski svet ima dne 9. decembra plenarno sejo pod predsedništvom trgovskega ministra dr. Fiedlerja. Na dnevnem redu je: 1. Poročilo zborovalnega odseka o reformi delavskega zavarovanja. 2. Predlog sodruga dr. Karpelesa, ki se glasi: Z ustanovitvijo novega strokovnega ministrstva bodo potrebne važne izpremembe delavskega varstva, delavskega zavarovanja in statističnega urada za delo, prosi delavski svet gospoda trgovskega ministra, naj pravočasno zahteva mnenje delavskega sveta o nameravanih izpremembah.

Socialistični predlogi.

Socialno-demokratski poslanci so vložili v državnem zboru več predlogov, s katerimi naj bi se izboljšalo razmere nekaterih kategorij državnih delavcev in uslužbencev. Med zadnjimi teh predlogov so sledeči:

Schrammel, Ausobsky, Gruber, Tuler, Abram o ureditvi delavskih in plačilnih razmer državnih gozdarskih delavcev,

Beer, Reumann, Hornof o izboljšanju delavnih in plačilnih razmer za delavce pri državnem telefonu in brzojavu.

Vitijk o izboljšanju delavnih in plačilnih razmer za solinske delavce na Galiskem.

Seitz, Némec, Pittoni, Vitijk o povzemanju poštnih prometnih uradnikov.

To niso nujni predlogi in »ljudski prijatelji« nimajo izgovora, da hočejo socialisti z njimi zavlačati kakšno »važno« zadevo. Torej bodo z mirno vestjo lahko pokazali, koliko srca imajo za državne sužnje.

Iz stranke.

Izvanredno strankino konferenco na dan 15. in 16. decembra z dnevnim redom: 1. Strankino časopisje. 2. Tiskovna zadruga — predlagata sodruga A. Kristan in Štravs z ozirom na to, da je železničarska konferenca sklenila, s 1. marcem 1908 začeti z izdajo svojega strokovnega glasila, tržaška okrajna organizacija pa s 1. januarjem 1908 z izdajo tednika. — Omenjamo, da so prišli podobni nasveti tudi od druge strani in da se tudi izvrševalni odbor peča z zadevo, ki je predlagana za dnevni red.

Imenovana sodruga predlagata tudi, naj se sočasno vrši ustanovni zbor tiskovne zadruge in naj se konstituirajo zveza strokovnih organizacij.

Pri volitvah v drugi zbor graškega občinskega sveta so dosegli socialno-demokratski kandidati: Afritsch 171, Hütter 117, Lindner 154, Magg 184, Maier 154, Sucher 100 glasov. Socialni demokratje so letos prvič imenovali kandidate za drugi zbor, da seštejejo tudi tukaj svoje glasove. Klerikalci, ki so dobili pred tremi leti do 356 glasov, so precej padli; najvišje število, ki so ga letos dosegli, je 317 glasov.

Shodi.

Podgora. V nedeljo, 24. novembra, se je vršil tu zelo lep obiskani shod, ki ga je sklicala tukajšnja krajevna organizacija jugoslov. soc.-dem. stranke. Na dnevnem redu sta bili točki: 1. Organizacija in 2. Slučajnosti. K prvi točki je govoril sod. I. Regent iz Trsta, ki je v daljšem poljudnem govoru raztolmačil pomen in namen organizacije sploh, ter strokovne, politične in zadružne organizacije, temelječe na socialistični podlagi, posebej. Krasni govor, kateremu so vsi navzoči sledili z največjo pozornostjo, je zaključil z vsklikom, da le v samopomoči delavstva je rešitev delavstvu ter je pozval podgorske delavce, naj pristopijo vsi v tuk. strokovno in politično organizacijo. Govornikovim besedam so navzoči burno aklamirali. K besedi se je prijavil tudi sodr. Anton Kristan iz Idrije, ki je slučajno prisostvoval shodu, ter v lepem govoru raztolmačil sedanji politični položaj, ki je na škodo delavstvu. Končal je tudion s pozivom na delavce, naj se vpišejo in snujejo strokovne, politične in zadružne organizacije. Ker se ni nihče več oglasil za besedo, je predsednik sodr. R. Černič zaključil krasno uspeli shod.

Nato je tukajšnji novoustanovljeni mednarodni pevski zbor zapel »Socialistično koračnico« in »Delavski pozdrav«, na kar se je razvila lepa domača zrvaba ob nadaljnjem krasnem pevanju mladega pevskega zbora. Sodrugu v Podgori kličemo: Le tako naprej! Lepi sadovi trudapolnega dela ne bodo izostali. Mlademu pevskemu zboru pa izrekamo najtoplejšo zahvalo za lepi umetniški užitek.

Dopisi.

Trbovlje. (Pogreb brez duhovna). Gonja zoper rdeče trakove na venci je menda srčna potreba kranjskih duhovnikov. Davno bi se bili petelinji že lahko privadili na to, da smatrajo socialisti rdečo barvo za svojo in da si ne dajo od nikogar predpisovati, kakšne trakove naj pripno na svoje vence. Če veteranci lahko črno-rmene, pa socialisti lahko rdeče. Zagorskemu fajmoštru to še ne gre v glavo. V svojem strastnem sovraštvu zoper rdečo barvo rajši odganja katoličane iz cerkve. V sredo, 27. novembra, smo pokopali v Zagorju sodruga Frana Zmerzlaka, člana predstojništva trbovlskega konzumnega društva in dolgoletnega uda rudarske organizacije. Mnogo naših sodrugov je šlo iz Trbovelj na pogreb, pa so se pridružili zagorskim sodrugom, ki so prišli z godbo. Oboji so prinesli vence

na pogreb. Že na poti je zmerjal neki klerikalec, po imenu Hrastel, togoteč se na zagorske socialiste in na rdeče trakove. Nekaj časa je molil, nekaj časa pa zmerjal. Pred cerkvijo je poslal župnik po mežnarju pošto, da rdeči trakovi ne smejo v cerkev. Ko so sodrugi, ki so že bili v cerkvi, to slišali, so večinoma zapustili cerkev, češ, če naši trakovi ne smejo biti tam, pa še nas ni treba. Župnik je napravil v cerkvi »ofer«, ker je imel slab uspeh, se je pa hudo jezil, zabavljaj in končno sklenil, da ne gre na pokopališče. Pa je šlo tudi brez njega, le da so bili udeleženci pogreba močno razburjeni zaradi njegovega ravnanja. Množica je spremljala mrliča brez duhovnika do groba in ga je dostojno pokopala. Nad grobom se je sod. Sitar v ganljivem govoru poslovil od mrtvega tovariša. Gospod fajmošter, ki je »že 42 let duhovnik, pa še ni videl kaj takega«, naj pa le goni na ta način katoličane iz cerkve, če misli, da je tako prav zanj. Mi si ne bomo dali jemati svojih pravic.

Raznoterosti.

Poseben oddelek za železničarska stanovanja se ustanovi pri železniškem ministrstvu. Tako je obljubil minister dr. Derschatta deputaciji, ki mu jo je predstavil sodrug Tomschik in ki je opozarjala, da je premalo brige za stanovanja železničarjev. To vprašanje je zlasti vsled draginje in pomanjkanja stanovanj v mnogih postajah akutno za železničarje.

Društvene vesti.

Društvo »Ljudski oder« v Trstu je priredilo dne 24. in 25. m. m. dvojje predavanj. Dnevni red je bil prvega dne »Svobodna misel«, drugega pa »Mrtva roka«. Predaval je obakrat g. Lenart Lotrič iz Prage. Obe prireditvi sta krasno uspeli; obžalovati je le, da je bila udeležba drugega večera manjša od prvega, kar se da seveda pojasniti z lokalnimi razmerami, od katerih je tudi delavstvo odvisno. Vsekakor pa lahko izrekamo, da pomeni tudi to predavanje nov napredek v delovanju »Ljudskega odra«. Kakor se nam poroča, ima društvo za letošnjo sezono obširen načrt in misli seznaniti svoje člane in obiskovalce z novimi predavatelji in tem potom tudi z novimi panogami znanosti, z novimi idejami, s teorijami, ki so vir izpoznavanja in napredku socialističnega delavstva. G. Lotriču izreka društvo tem potom najlepšo zahvalo za svoj trud, ki ne ostane brez uspeha.

Naznanja se nam, da deluje društvo na to, da priredi, če mogoče še letos ali pa vsaj kmalu pe novem letu, nekoliko predavanj s slovensko pisateljico Zofko Kveder-Jelovškovo. Želimo društvu, da bi imelo to njegovo prizadevanje uspeh in da bi se mu posrečilo pridobiti to izborno moč za svoje priredbe. Obiskovalci predavanj bodo gotovo hvaležni, kajti predavanja Zofke Kvedrove bodo za poslušalce nedvomno velik užitek.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah „Rdeči Prapor“!

Izšla je druga knjiga znamenitega romana

Pod spovednim pečatom

Stane 2 K.

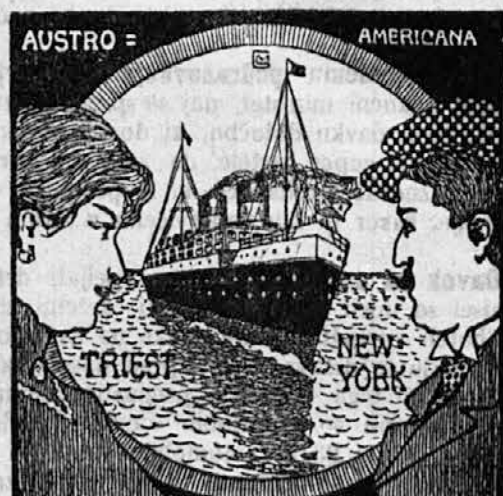
Dobi se v upravnistvu »Rdečega Prapora« v Ljubljani, v založbi časopisa »Naprej!« v Idriji, v knjigarnah L. Schwentner v Ljubljani, A. Gabršček v Gorici, K. Florian v Kranju kakor tudi v vseh drugih knjigotržnicah.

Kdor še nima prve knjige romana

21 10—9

Pod spovednim pečatom

nabavi naj si tudi to. Stane 2 K 60 vin. Roman »POD SPOVEDNIM PEČATOM« je napisal bivši katoliški kapelan Hans Kirchsteiger, poslovenil ga pa je pisatelj Ethin Kristan.

*Putniki v Ameriko
Najboljše cene, po ceni in
varnosti potovanja naj se obrnejo
na
Simona Hmetelxa
v Ljubljani, Hotodvorske ulice 20.
Najboljše cene, po ceni in
varnosti potovanja naj se obrnejo*

Razprodaja.

4 pare čevljev za 6 kron.

Po nakupu velike množine čevljev se oddajo čevlji kratak čas po sramotno nizki ceni, 1 par moških in 1 par ženskih čevljev z nabitimi močnimi podplati, nadalje 1 par moških in 1 par ženskih modnih čevljev, vsi 4 pari elegantni, močni za zimo. Velikost po cm. Vsi 4 pari stanejo samo 6 kron. Razpošilja se po povzetju. Zamenja dovoljena. Ako blago ne ugaja, se denar vrne.

D. Kessler, Krakov 68/8.

Stanje hranilnih vlog:
24 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
860.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska

v lastni hiši, Prešernove ulice 3, poprej na Mestnem trgu zraven rotovža, sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsakega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložitnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svedoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev.

26—12

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posoja se na zemljišča po 4 1/2%, na menice in na vrednostne listine pa po 5% na leto.

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 168.

v Ljubljani

Telefon št. 168.

priporoča svoje

izborno pivo v sodcih in steklenicah.

Telefon št. 187.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

Telefon št. 187.

26—25